

Rüştü Bozkurt

rustu.bozkurt@dunya.com

Endüstri 4.0 slogan haline gelirse...

Endüstri 4.0 aşamasını yakalamamız için internet, bulut bilişim, analitik, akıllı ve bağlantılı ürünler, üç boyutlu baskı ve eklemeli üretim, insan kaynağı arzı, Ar-Ge, inovasyon, tasarım ve marka kavramlarına yüklediğimiz değerleri irdelemeliyiz.

Yıllar önce "performans" dediğimiz zaman neleri anlamamız gerektiğinin ve kaynaklarının neler olduğunun dökümünü yapmıştım. "Üretim maliyetini düşürme, satın almaları uygun bedelle yapabilme, malzemeleri gerektiği gibi değerlendirme, işgücünden istenen sonucu elde etme, iş süreçlerini yetkinleştirme, zaman kazancı sağlama, iş akışlarını hızlandırma, işi programlayabilme, geçiş süreçlerini azaltma, örgütlenmeyi yaygınlaştırma ve derinleştirme, genel giderleri gözetleme ve denetleyebilme, enerjide aşırı ve noksan kullanımları önleme, bakım-onarım giderlerini olması gereken düzeyde tutma ve kalite maliyetini azaltma" gibi bir dizi ölçü saptamıştım.

Bugünlerin tartışma konusu olan "endüstri 4.0" bütün performans ölçülerini değiştiriyor.

Dijital teknolojinin yarattığı, internet ve bulut bilişimin bağlantı olanaklarını artırdığı, her şeyin interneti bağlamında bütün ürünlerin akılla donatılıp, bağlantıyla işlevsel hale getirildiği bir zaman kesitinde hızla ilerliyoruz.

İnternet stratejimiz olmalı

Bugün dijital teknoloji veriye ulaşabilme, saklama, karşılaştırarak yeni veriler üretme, verileri analiz ederek anlama kalıplarına dönüştürme konusunda hızla ilerliyor. Yaşadığımız dijital dönüşümün asıl sorunu, erişebildiğimiz verilerden katma değer üretme, mal ve hizmet üretiminin performansını artırarak refaha katkı yapmadır.

İnsanlık dil engelini kaldıran, unutma olgusunu yok eden, kütle üretim koşullarında ürünlerin bireyselliğini artıran, sanayinin ilk aşamalarının ürünü olan fabrika-odaklı üretimi köklü biçimde değiştiren, o nedenle performansı artıracak kombinasyon ve koordinasyon ilkelerini de yeniden kurgulayan bir aşamaya doğru hızla ilerliyor.

CERN'in eski yöneticisi, world wide web'den bir sonraki adımın

Bilgi otoritesini hepimizin kabul edebileceği bir merkezde oluşturmalıyız. TOBB gibi kapsamlı bir örgütün öncülüğünde değişik kurumların katılımıyla oluşturulacak "Endüstri 4.0 Tartışmaları Değerlendirme Enstitüsü" işlevsel olabilir.

"ağ" olduğunu söylüyor. Bulut bilişim ve ağ'ın birbirine çok benzediklerini belirterek, ağ›ın sadece bilgiye ulaşım anlamına gelmediğini, aynı zamanda dünya genelindeki tüm işletim gücüne erişim anlamına geldiğinin altını çiziyor. Bir ağ söz konusu ise orada tüm bilgisayarlar birbirine bağlı durumdalar. Bulut bilişimde ise kimi zaman A bilgisayarını bazen B bilgisayarını kullanıyoruz. Bulut bilişimle dağıtılmış bir iletim gücü oluşturuluyor. Bugün ağ işletiminde parçacık fiziğinden, finans işlemlerinin yürütülmesine; sağlık alanından kütüphanelerin yönetilmesine; astronomiye, iş dünyasının her alanına ve araştırmalara kadar kullanma alanı hızla yaygınlaşıyor.

Yaşamı bu kadar derinden etkileyen bir teknolojik gelişme karşısında, toplumu yönetme iddiasında olan bütün aktörlerin ağır sorumlulukları var. Öncelikle, internet ve bulut bilişimle ilgili ortak değerlerimizin neler olduğunu sorgulamalıyız. Ortak değerlerimizi netleştirebilirsek, ortak irade ortaya koyabiliriz. Ortaya koyacağımız ortak iradeyi projelendirerek; internet ve bulut yönetişiminin temel ilkelerini de belirleyebiliriz.

Yasal düzenlemeler

Biz toplum olarak yeterince tartışmasak da "erişim haklarına saygının" sınırlarının nasıl belirlenmesi gerektiği başka toplumların gündeminde yerini aldı bile. Hemen ardından "barış ve güvenliği koruma" adına erişim haklarının sınırlarının nerede durması gerektiği sorgulanıyor. Erişilebilirlik ve ulaşılabilirlik alanındaki gelişmeler, bağlantıların alabildiğine artması dikkate alınarak, "dışa açık işbirliklerinin" sınırlarını belirleme de gelişmek isteyen toplumların ilgi alanında. Daha da önemlisi kalkınmanın etkin araçlarından biri olan "kapsayıcı kurumlar yaratma" konusu internet ve bulut bilişim bağlamında da irdelenerek, endüstri 4.0'ın temel yapısı olan "internet ve bulut stratejisi" oluşturulmaya çalışılıyor.

"İnternet ekonomisinde özel firma egemenliğinin" olası etkilerini tartışmayan bir toplumun yakın geleceğini güven altına alabilir mi? Hükümetlerin, fizik alanlar gibi siber uzayda egemenlik arayışları gündemde önemli bir yere sahip. Bu konularda olup bitenlerle ilgili tutarlı bir stratejisi olmayan toplumların "yönetişim kalitesi" düşük kalıyor.

Teknik gelişmelerini hızı nedeniyle, internet ve bulut bilişim alanındaki "yasal düzenlemeler" gelişmelerin çok gerisinde kalıyor. Yasal düzenlemelerin gecikmesini siyasi iradenin üzerine yıkarak sorumluluktan kurtulamayız. Uluslararası internet ekonomisinin değişkenliği karşısında, kendi hak ve çıkarlarımızı koruma bilincimizi gerektiği düzeye çıkarmalıyız. İnternet geliştirme, internet yönetişimi, internet kamu politikaları alanında hayatın gerçeğine uyan önerileri sürekli üretmeliyiz. İnternetin küresel yönetiminde izleyici değil de standartları belirleyenler arasında yer almamız için hangi ön hazırlıkları yapmamız gerektiği üzerinde bir ortak proje oluşturmalıyız.

Toplumumuzun "aktif internet kültürü" yaratması gerekiyor. Aktif internet kültürü, öncelikle internet kapasitelerini artıran teknik gelişmelerin yakından izlenmesini, kullanma ve üretme becerisinin artırılmasını gerektirir. Bir adım sonrasında, internet ve bulut bilişiminin sosyo-ekonomik ve kültürel anlamda etkilerini gözlemek, bu alanda toplumun çıkarları ile bireyin yararlarını dengeleyici mekanizmalar oluşturmak gerekli.

Endüstri 4.0 aşamasını yakalamamız için internet, bulut bilişim, analitik, akıllı ve bağlantılı ürünler, üç boyutlu baskı ve eklemeli üretim, insan kaynağı arzı, Ar-Ge, inovasyon, tasarım ve marka kavramlarına yüklediğimiz değerleri irdelemeliyiz.

Zayıf noktalarımızdan biri, "sloganları ciddi fikirler yerine koyma" alışkanlığımızdır. Endüstri 4.0 aşaması bu kötü alışkanlığın tutsağı olmamalıdır. Ülkemizde çok ciddi tartışmalarda bile "rasyonel otoritelerin eleştirisi" olmadığı için herkes her şeyi uluorta söyleyebiliyor; kimse söylediğinden hatta yaptığından sorumlu tutulamıyor.

Bilgi otoritesini hepimizin kabul edebileceği bir merkez oluşturmalıyız. TOBB gibi kapsamlı bir örgütün öncülüğünde değişik kurumların katılımıyla oluşturulacak "Endüstri 4.0 Tartışmaları Değerlendirme Enstitüsü" işlevsel olabilir.

Enstitü, öncelikle dünya genelindeki tartışmaları izleyerek, "eğilimlerin yarattığı büyük akışların" neler olduğunu bize eş zamanlı olarak aktarabilir. Ayrıca, söz konusu enstitü, tartışmaların "indirgemeci mantık tuzaklarına" yakalanmasının da önüne geçebilir. Enstitü, internet ve bulut bilişim bazı üzerinde hızlanan endüstri 4.0 aşamasında ülkemizin "olanak ve kısıtlarıyla" ilgili aşırı ya da noksan değerlendirmelerin yapılmasını sınırlayabilir de.

Enstitü, veri kaynakları, veri merkezleri, veri bilimcilerinin yetiştirilmesi, bilgileri iş çevresine anlatabilen veri sanatçılarının yaygınlaşmasına, veri mimarisinin oluşturulmasına da katkı yapabilir.

Özetlemek gerekirse, enstitü, endüstri 4.0 aşamasını yakalamamız için sürecin bütün bileşen ve bağlamlarına ilişkin bir erken uyarı mekanizması oluşturabilir.